

Regeringens proposition

1982/83:174

om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen, m. m.:

beslutad den 14 april 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

STEN ANDERSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas överenskommelser som har träffats med sjukvårdshuvudmännen om vissa ersättningar från sjukförsäkringen under år 1984 samt om statsbidrag till den psykiatriska vården under åren 1982–1984.

Överenskommelsen om ersättningar från sjukförsäkringen innebär bl. a. att sjukvårdshuvudmännen den 1 juli 1984 tar över ansvaret för tillhandahållande av hjälpmedel för handikappade elever i skolan och studerande i högskolan.

Vidare införs en ny ersättning till sjukvårdshuvudmännen för att underlätta en utveckling mot öppna vårdformer inom psykiatrin. Denna ersättning med 200 milj. kr. för år 1984 fördelas mellan sjukvårdshuvudmännen med 24 kr. per invånare. Sjukvårdshuvudmännen skall enligt överenskommelsen tillsammans med primärkommunerna inom sitt område arbeta för en snabbare övergång från institutionsvård till öppen vård. Utvecklingsläget bör under år 1984 redovisas i en nyinrättad socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning.

Överenskommelsen innebär vidare att sjukförsäkringens läkarvårdsersättning till sjukvårdshuvudmännen höjs från 143 till 150 kr. per läkarbesök fr. o. m. den 1 januari 1984. Försäkringens ersättning för sjukvårdande behandling som utförs av annan personal än läkare höjs samtidigt från 60 till 64 kr. per besök.

Ersättningarna till sjukvårdshuvudmännen för ambulanstransporter och hjälpmedel åt handikappade höjs till 29 kr. resp. 79 kr. per invånare och år. Av hjälpmedelsersättningen skall viss del användas för finansiering av handikappinstitutets verksamhet m. m.

En arbetsgrupp tillsätts med uppgift att före den 1 januari 1984 redovisa underlag för slutligt ställningstagande i fråga om sjukvårdshuvudmännens

övertagande av det ekonomiska och organisatoriska ansvaret för patienternas sjukresor.

Sammanlagt beräknas sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen för år 1984 uppgå till 5 739 milj. kr., vilket innebär en ökning med 427 milj. kr. jämfört med innevarande år.

Överenskommelsen om statsbidrag till den psykiatriska vården innebär att det allmänna bidraget för år 1983 höjs med 180 milj. kr. till 4 080 milj. kr. och för år 1984 med ytterligare 220 milj. kr. till totalt 4 300 milj. kr.

Överenskommelsen innebär att den tidigare använda metoden med i avtalen inbyggda indexklausuler för statsbidragen till sjukvårdshuvudmännen inte tillämpas för år 1984. Detta står i överensstämmelse med regeringens strävanden att komma till rätta med de automatiska kostnadsökningarna i statbudgeten och socialförsäkringssystemet.

Propositionen innehåller också förslag till nya bestämmelser angående behörighet att utöva tandläkaryrket. Förslaget är föranlett av tidigare riksdagsbeslut om en ettårig allmäntjänstgöring för tandläkare fr. o. m. år 1984.

1 Förslag till Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 6 §

Ersättning för utgifter för annan behandling med anledning av sjukdom än som sägs i 2–4 §§ (*sjukvårdande behandling*) utgår om behandlingen ombesörjes av staten, landstingskommun eller kommun, som ej tillhör landstingskommun, eller lämnas av sjukgymnast eller läkare, som är uppförd på en av allmän försäkringskassa upprättad förteckning. Ersättning utgår enligt grunder som regeringen fastställer. I fråga om behandling som lämnas av sjukgymnast eller läkare som har uppförts på den nämnda förteckningen fastställas grunderna för ersättning för högst två år i sänder efter förslag av riksförsäkringsverket.

För utgifter för konvalescentvård utgår ersättning enligt grunder som regeringen fastställer.

I fråga om ersättning för försäkrads utgifter för resor i samband med sjukvårdande behandling eller konvalescentvård eller för resor i samband med vård som vid sjukdom har meddelats av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska äger 5 § första stycket motsvarande tillämpning.

För hjälpmedel åt handikappade utgår ersättning enligt vad regeringen föreskriver.

Bidrag skall, enligt de grunder som regeringen fastställer, utgå till *sådan* förebyggande hälsovård och primärvård, inräknat långtidssjukvård, som anordnas av landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun.

Bidrag skall, enligt de grunder som regeringen fastställer, utgå *dels* till förebyggande hälsovård och primärvård, inräknat långtidssjukvård, *dels till öppen psykiatrisk vård*. *Bidragen utgår för vård* som anordnas av landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:177) om ändring i lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket i den lydelse paragrafen har erhållit genom lagen (1982:177) om ändring i nämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som har avlagt tandläkarexamen skall på ansökan få legitimation som tandläkare, om inte sådana omständigheter föreligger att legitimationen enligt 15 § lagen (1980:11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl. skulle ha återkallats om sökanden varit legitimerad.

Ansökan om legitimation görs hos socialstyrelsen, som i varje enskilt fall prövar om sökanden uppfyller kraven för legitimation. Bifaller socialstyrelsen ansökan, skall styrelsen utfärda bevis om legitimation för sökanden.

Om legitimation som tandläkare av den som har utländsk utbildning finns särskilda bestämmelser.

Denna lag tillämpas inte på den som genomgått tandläkarutbildning enligt utbildningsplan som fastställdes före år 1979.

Föreslagen lydelse

3 §

Den som har avlagt tandläkarexamen och fullgjort av regeringen föreskriven praktisk utbildning (*allmän-tjänstgöring*) skall på ansökan få legitimation som tandläkare, om inte sådana omständigheter föreligger att legitimationen enligt 15 § lagen (1980:11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl. skulle ha återkallats om sökanden varit legitimerad.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-04-14

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Leijon, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Andersson såvitt avser frågor under punkt 1, statsrådet Sigurdson såvitt avser frågor under punkterna 2-3.

Proposition om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen, m. m.

---

1 Sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen

1.1 Inledning

Den svenska sjukvården har länge haft sin tyngdpunkt i den slutna vården vid sjukhusen. Utvecklingen inom den offentliga hälso- och sjukvården är sedan flera år inriktad på en utbyggnad av den decentraliserade öppna hälso- och sjukvården i form av vårdcentraler, distriktssjukvård och hemsjukvård. Denna inriktning måste gälla även för den fortsatta utvecklingen av hälso- och sjukvården. I nuvarande samhällsekonomiska läge är en omstrukturering av vårdinsatserna till öppen vård och förebyggande insatser än mera angelägen sett mot bakgrund av de begränsningar av kostnaderna för den slutna vården som därmed bör kunna uppnås.

Den av sjukvårdshuvudmännen bedrivna öppna sjukvården finansieras till väsentlig del genom ersättningar till huvudmännen från den allmänna försäkringen. De nu gällande ersättningsreglerna bygger på en överenskommelse som träffades år 1981 efter överläggningar mellan representanter för socialdepartementet och Landstingsförbundet. Överenskommelsen, som gäller ersättningarna till sjukvårdshuvudmännen från den allmänna försäkringen under åren 1982 och 1983, har redovisats för riksdagen (prop. 1980/81:187, SfU 29, rskr 416). En redogörelse för gällande ersättningsregler bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

I 1981 års överenskommelse förutsattes att frågan om ersättningarna för

tiden efter utgången av år 1983 skulle bli föremål för nya överläggningar. De överläggningar som i enlighet därmed har förts har gällt dels ifrågavarande försäkringsersättningar till sjukvårdshuvudmännen, dels statsbidragen till den psykiatriska vården. Överenskommelser har nu träffats på båda dessa områden.

Den överenskommelse som har träffats om vissa ersättningar från sjukförsäkringen fr. o. m. den 1 januari 1984 följer på flertalet punkter nu gällande regler med vissa justeringar av ersättningsbeloppen. På ett par punkter innehåller dock överenskommelsen nya åtgärder som är avsedda att underlätta utvecklingen mot effektivare och bättre samhällsinsatser inom hälso- och sjukvården. Det gäller en ytterligare samordning av hjälpmedelsverksamheten genom att sjukvårdshuvudmännen tar över ansvaret även för tillhandahållandet av hjälpmedel för handikappade skolelever och vissa andra handikappade studerande. Vidare införs en ny generell ersättning till sjukvårdshuvudmännen för att underlätta en utveckling mot öppnare vårdformer inom psykiatrin. Här kan också nämnas att en nyrättad socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning avses få till uppgift att bl. a. utreda möjligheter och konsekvenser av att i ökad omfattning föra samman och schablonisera ersättningarna från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Beredningen skall också pröva möjligheterna att till ersättningssystemet från sjukförsäkringen helt eller delvis knyta an nuvarande driftbidrag för den psykiatriska vården.

Jag vill för egen del uttala min anslutning till den träffade överenskommelsen och då särskilt till nyssnämnda åtgärder för samordning av hjälpmedelsverksamheten för handikappade elever i skolan och studerande i högskolan och till åtgärderna för att få till stånd en snabbare omstrukturering av psykiatrin mot öppnare vårdformer. Riksdagen bör underställas innehållet i här angivna punkter i överenskommelsen. Det ankommer i övrigt på regeringen att närmare bestämma ersättningsreglerna. Riksdagen bör beredas tillfälle att ta del av överenskommelsen i sin helhet genom att den fogas till detta protokoll som *bilaga 2*.

Jag förordar att de i överenskommelsen angivna åtgärderna genomförs på det sätt som jag kommer att redogöra för i det följande. Jag avser att återkomma till regeringen med förslag till erforderliga författningsbestämmelser sedan riksdagen har behandlat propositionen.

1.2 Ersättning för offentlig öppen vård

I enlighet med vad som anges i överenskommelsen bör sjukförsäkringens *läkarvårdsersättning* till sjukvårdshuvudmännen fr. o. m. den 1 januari 1984 höjas från 143 till 150 kr. per besök. Patientavgift bör få tas ut med högst 40 kr. Vid läkarbesök hos den sjuke bör få tas ut en tilläggsavgift med 20 kr. De nämnda beloppen inkluderar liksom f. n. sådana röntgen- eller laboratorieundersökningar som patienten kan bli remitterad till vid läkarbesöket. Vid

rådfrågning per telefon bör patientavgiften vara högst 15 kr., vilket belopp motsvarar arvodet.

Undersökning eller behandling hos sjukvårdshuvudman efter remiss från försäkringsansluten privatpraktiserande läkare eller från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa är avgiftsfri för patienten om denne har betalat avgift vid det läkarbesök som föranledde remissen. Enligt överenskommelsen bör ersättningen från försäkringen till sjukvårdshuvudmannen höjas från 147 till 150 kr. för varje sådan undersökning eller behandling.

I enlighet med överenskommelsen bör ersättningen för *sjukvårdande behandling* som lämnas av annan än läkare höjas från 60 kr. till 64 kr. per behandling eller besök. Patientavgift bör få tas ut med högst 20 kr.

Enligt gällande bestämmelser utgår ersättning från sjukförsäkringen för kostnader för *rådgivning i födelsekontrollerande syfte* och i samband med rådgivning angående abort eller sterilisering. I enlighet med överenskommelsen bör ersättningarna till sjukvårdshuvudmännen för rådgivningsverksamheten utgå med 150 kr. per besök om rådgivning lämnas av läkare och med 64 kr. om den lämnas av annan personal.

1.3 Ersättning för vissa läkarutlåtanden

När en person ansöker om förtidspension, handikappersättning eller vårdbidrag skall ansökan åtföljas av ett läkarutlåtande. I vissa fall kan försäkringskassan också själv föranstalta om att den som ansökt om pension eller uppburit sjukpenning under en längre tid skall genomgå läkarundersökning. I enlighet med överenskommelsen bör försäkringens ersättning höjas till 150 kr. för här aktuella undersökningar och utlåtanden. I vissa fall bör därutöver få tas ut en patientavgift med högst 40 kr.

1.4 Ersättning för resekostnader

I enlighet med överenskommelsen bör ersättningen till sjukvårdshuvudmännen för sjuktransporter med ambulansbil eller liknande (sjuktransportersättning) höjas från 27 kr. till 29 kr. per år och invånare.

Sjukreseutredningen föreslog i sitt betänkande (SOU 1981:35) Sjukresor – samordning och förenkling, att det ekonomiska ansvaret för sjukresorna överförs från försäkringskassorna till sjukvårdshuvudmännen den 1 januari 1985.

Med denna utgångspunkt har överenskommit att en arbetsgrupp skall tillsättas med representanter för socialdepartementet och Landstingsförbundet. Arbetsgruppen skall senast den 1 januari 1984 till socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning redovisa underlag för slutligt ställningstagande till genomförande av utredningsförslagen.

Jag vill för egen del understryka det angelägna i en samordning av det

ekonomiska och det organisatoriska ansvaret för sjukresorna. Det ter sig därvid logiskt att detta samordnade ansvar läggs hos sjukvårdshuvudmännen, som utöver ansvaret för sjukvården, tillsammans med primärkommunerna även har ansvar för lokaltrafiken inom sitt område.

Sjukreseutredningen föreslog i sitt betänkande att en försöksverksamhet borde anordnas för att praktiskt pröva ett administrativt system för ersättning för sjukresor. Jag räknar med att genomförandet av en sådan försöksverksamhet kan komma att medföra behov av vissa särregler inom det geografiska område där försöksverksamheten bedrivs i förhållande till bestämmelserna i sjukreseförordningen. Jag avser att senare föreslå regeringen att utfärda bestämmelser härom.

1.5 Ersättning för hjälpmedel till handikappade

I enlighet med överenskommelsen bör ersättningen till sjukvårdshuvudmännen för tillhandahållande av hjälpmedel åt handikappade m. m. höjas från 75 kr. till 79 kr. per år för varje invånare som vid årets ingång var bosatt inom sjukvårdsområdet. Sjukvårdshuvudmannen skall därvid tillhandahålla avgiftsfria eller prisnedsatta glasögon till barn och ungdomar under 19 år samt fortsätta uppbyggnaden av en samordnad tolktjänst för döva och dövblinda m. fl.

Enligt en särskild överenskommelse som träffats mellan staten och Landstingsförbundet om finansiering av handikappinstitutets verksamhet skall 3:30 kr. per invånare och år avräknas från hjälpmedelsersättningen och tillföras en särskild fond.

När det gäller *skolelever med handikapp* innehåller skollagen och skolförordningen bestämmelser om att handikappade elever inom grundskolan genom kommunens försorg får de tekniska hjälpmedel de behöver för en tidsenlig undervisning. På det frivilliga skolstadiet utgår statsbidrag till kostnaderna för tekniska hjälpmedel. Inom högskolan täcks extra kostnader för handikappade studerande med statsmedel.

Integrationsutredningen har i betänkandet (SOU 1981:21) Tekniska hjälpmedel för handikappade föreslagit att landstingen tar över ansvaret för hjälpmedelshanteringen även inom utbildningsväsendet och att landstingen kompenseras härför genom en justering av hjälpmedelsersättningen. Betänkandet har remissbehandlats och remissinstanserna är positiva till förslaget under förutsättning att finansieringsfrågan kunde lösas.

Enligt den överenskommelse som har träffats skall sjukvårdshuvudmännen fr. o. m. den 1 juli 1984 ta över kostnadsansvaret för tillhandahållande av tekniska hjälpmedel för handikappade elever i grundskolan, gymnasieskolan, statlig och kommunal vuxenutbildning och för studerande i högskolan. Handikappade elever i folkhögskolor och studiecirkclar omfattas inte av denna överenskommelse.

För egen del finner jag det tillfredsställande att sjukvårdshuvudmännen i

enlighet med integrationsutredningens förslag nu får ett samlat ansvar för tillhandahållande av hjälpmedel åt handikappade i olika livssituationer, inkl. skolsituationen. Det får förutsättas att sjukvårdshuvudmännen fortsätter hjälpmedelsverksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med vad som nu gäller för de aktuella grupperna. För att omläggningen skall kunna genomföras smidigt fordras att handikappinstitutet, bl. a. i samråd med rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade (RPH) och annan pedagogisk expertis, dessförinnan reviderar hjälpmedelsförteckningen till att omfatta även hjälpmedel inom undervisningsområdet. Däri ingår också sådan utrustning som behövs för att elevens personliga hjälpmedel skall fylla sin funktion, t. ex. förstärkare för hörselskadade, liksom mikrofon och andra hjälpmedel för lärare som undervisar eleven. Primärkommunerna skall dock även fortsättningsvis ansvara för lokalanpassning, t. ex. akustik-anpassning och speciella anordningar för rörelsehindrade. Motsvarande skall gälla staten beträffande den statliga högskolan:

Läromedel omfattas inte av omläggningen. Ansvaret för att handikappade elever här förses med behövliga läromedel åvilar RPH. För synskadade i högskolan framställer talboks- och punktskriftsbiblioteket läromedel med bidrag från arbetsmarknadsverket. Vissa gränsdragningsproblem kan uppkomma mellan hjälpmedel och läromedel. Dessa problem bör lösas av handikappinstitutet i samråd med RPH och annan pedagogisk expertis vid handikappinstitutets revidering av hjälpmedelsförteckningen.

När det gäller ordinationen av de hjälpmedel de handikappade eleverna kan behöva är det naturligt att den även fortsättningsvis sker i samråd med pedagogisk expertis, bl. a. de statligt anställda konsulenterna för rörelsehindrade samt förskolekonsulenterna och reselärarna för synskadade.

Jag har i dessa frågor samrått med chefen för utbildningsdepartementet och statsrådet Göransson. De bidrag av statsmedel som f. n. utgår från åttonde huvudtiteln för anskaffning av tekniska hjälpmedel inom berörda utbildningsområden kommer i nästa budgetproposition att föreslås upphöra fr. o. m. den 1 juli 1984.

1.6 Ersättning till öppna vårdformer inom psykiatri

Den ersättning som under åren 1982 och 1983 utgår till sjukvårdshuvudmännen för förebyggande hälsovårdande insatser samt primärvård, inräknat långtidssjukvård, bör i enlighet med överenskommelsen utgå även under år 1984. Ersättningen utgår med 24 kr. per invånare och år.

För att underlätta en utveckling mot öppnare vårdformer inom psykiatri bör i enlighet med överenskommelsen därutöver införas en särskild ersättning till sjukvårdshuvudmännen med 200 milj. kr. för år 1984. Den nya

ersättningen skall fördelas mellan sjukvårdshuvudmännen med 24 kr. per invånare. Ersättningen är avsedd att användas för utveckling av vårdformer som underlättar utskrivning av patienter från den slutna psykiatriska vården till ett boende utanför institution.

Enligt överenskommelsen skall sjukvårdshuvudmännen tillsammans med primärkommunerna inom sitt område arbeta för en snabbare omstrukturering av psykiatrin. Jag vill härvid framhålla betydelsen av en samplanering av landstingens och primärkommunernas insatser för att utveckla olika öppna behandlingsformer inom den psykiatriska vården. Det är viktigt att insatserna på detta område samordnas med vad som i övrigt görs på vårdområdet och att arbetsfördelningen mellan sjukvårdshuvudmännen och primärkommunerna preciseras. Enligt min mening är det en angelägen uppgift att i största möjliga mån åstadkomma att människor som behöver psykiatrisk vård bereds möjlighet till ett boende utanför institutionerna.

Avsikten är att utvecklingsarbetet skall redovisas till den nyinrättade socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning.

1.7 Kostnader och finansiering

Den ekonomiska innebörden av överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen framgår av den sammanställning som bör tas in som *bilaga 2.1* till detta regeringsprotokoll.

För sjukförsäkringen innebär de nya ersättningsreglerna en sammanlagd kostnadsökning med 427 milj. kr. per år. Detta medför enligt gällande finansieringsregler en beräknad ökning av statens kostnader för bidrag till sjukförsäkringen med 64 milj. kr. per år. För budgetåret 1983/84 kan statens merkostnader beräknas till 32 milj. kr. I årets budgetproposition (prop. 1982/83:100, bil. 7, Punkt D 1) beräknades förslagsanslaget Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1983/84 till 4 125 milj. kr. Med beaktande av de nya ersättningsreglerna beräknas statens kostnader under anslaget till 4 157 milj. kr. för budgetåret 1983/84. Den del av kostnadsökningen som skall finansieras av avgifter från arbetsgivare och egenföretagare föranleder ingen ändring av gällande avgiftsuttag.

1.8 Övriga frågor

I den nu träffade överenskommelsen har förutsatts att sjukvårdshuvudmännen utan särskild ekonomisk ersättning genomför socialsektorns statistikdelegations förslag angående patientdatabaser med ett av delegationen rekommenderat minimiinnehåll för den slutna vården.

Det har vidare förutsatts att arbetet skall fortsätta med att utreda möjligheter och konsekvenser av att i ökad omfattning föra samman och schablonisera ersättningarna från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Detta arbete skall bedrivas inom ramen för den nyinrättade socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning. I arbetet ingår också frågan om

en överföring av kostnadsansvaret för sjukresor som jag nämnt under punkten 1.4. Utredningsarbetet skall också klarlägga hur en mera schabloniserad ersättning till de offentliga sjukvårdshuvudmännen skall samordnas med försäkringens ersättningar till privatpraktiserande vårdgivare.

Hälsa- och sjukvårdsberedningen skall också pröva möjligheterna att till ersättningsystemet från sjukförsäkringen helt eller delvis knyta an nuvarande driftbidrag för den psykiatriska vården.

Enligt överenskommelsen skall beredningen också klarlägga på vilket sätt staten och landstingssektorn kan få underlag för en mera kontinuerlig utvärdering av verksamheten och bidragens användning.

1.9 Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående hemställer jag att regeringen

dels föreslår riksdagen att

1. antaga inom socialdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. godkänna vad jag anfört om ändrat ansvar för tillhandahållande av hjälpmedel för handikappade inom utbildningsväsendet,

dels bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag anfört om ersättningarna från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen.

2 Bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982–1984

2.1 Inledning

Jag vill inledningsvis erinra om de i prop. 1982/83:90 om kommunalekonomiska frågor gjorda uttalandena om att den automatiska pris- och löneuppräknings som hittills skett beträffande ersättningar till kommuner och landsting bör ersättas med en förutsättningslös diskussion angående ersättningsarnas storlek. Denna diskussion bör ske med utgångspunkt från de aktuella samhällsekonomiska förutsättningarna.

De nu aktuella överläggningarna mellan staten och sjukvårdshuvudmännen har som nämnts gällt såväl försäkringsersättningarna som statsbidragen till den psykiatriska vården. De träffade överenskommelserna bör ses i ett samlat perspektiv.

Den särskilda överenskommelse om statsbidragen till den psykiatriska vården som jag här skall redovisa kompletteras således av den nya försäkringsersättningen avseende vårdformer som underlättar utskrivning av patienter från den slutna psykiatriska vården till ett boende utanför institution.

Jag vill också särskilt uttala min anslutning till överenskommelsen om ett mellan sjukvårdshuvudmännen och primärkommunerna gemensamt arbete för en snabbare omstrukturering av vården av de psykiskt sjuka.

I samband med överenskommelsen har parterna också enats om inrättandet av en socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning. Beredningen skall bl. a. verka för en övergripande samordning mellan hälso- och sjukvården och de sektorer i samhället som är av betydelse för en samlad hälso- och sjukvårdspolitik. Beredningen skall vidare behandla frågor som rör hälso- och sjukvårdens omvandling mot en struktur med större inslag av förebyggande åtgärder och öppnare vårdformer. Man skall därvid särskilt ta upp utvecklingen inom äldreården och mentalvården.

Till beredningens område hör också bl. a. förutsättningarna för samordning av den långsiktiga planeringen av hälso- och sjukvården, det fortsatta arbetet med läkarfördelningsprogram med de nya förutsättningar för detta som den nya hälso- och sjukvårdslagen ger, övriga vårdpersonalprognoser och utbildningsfrågor samt hur kunskap och insatser från andra sektorer än hälso- och sjukvården skall kunna tas till vara.

2.2 Statsbidragen för åren 1982–1984

I prop. 1966:64 (SU 1966:94, rskr 1966:220) angående huvudmannaskapet för mentalsjukvården m. m. redovisades preliminära överenskommelser om landstingens övertagande den 1 januari 1967 av den statliga mentalsjukvården. Kungl. Maj:t bemyndigades därvid av riksdagen att godkänna avtal med landstingen samt med dåvarande städerna Stockholm, Göteborg och Malmö om huvudmannaskapet för mentalsjukvården m. m. enligt i propositionen närmare angivna grunder. Kungl. Maj:t godkände den 28 oktober 1966 avtal med landstingskommunerna om övertagande av statens mentalsjukvård den 1 januari 1967. Därefter har i prop. 1967:69 (SU 1967:106, rskr 1967:252) redovisats avtal med de nämnda städerna om deras övertagande av hela den psykiatriska sjukvården i städerna, vilka avtal godkänts av Kungl. Maj:t den 24 februari 1967.

Efter förhandlingar mellan parterna träffades år 1981 en överenskommelse om att staten fr. o. m. år 1982 skall lämna bidrag till sjukvårdshuvudmännen för den psykiatriska vården i form av ett allmänt och ett särskilt bidrag. Dessa bidrag ersätter samtliga bidrag enligt tidigare avtal utom ersättningen för de pensionsåtaganden staten har gjort. Det särskilda bidraget skall utgå t. o. m. år 1991 och innebär att staten på tio år avlöser de tidigare byggnads- och utrustningsbidragen. För åren 1982 och 1983 fastställdes det allmänna bidraget till 3 720 resp. 3 900 milj. kr. och det särskilda bidraget till 126 resp. 132 milj. kr. Om löner och priser steg med mer än 5 % under ettvar av åren 1982 och 1983 skulle förhandlingar tas upp om konsekvenserna av detta.

Statens förhandlingsnämnd har nu träffat överenskommelse med sjukvårdshuvudmännen om bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982–1984. Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regeringen och av samtliga landstingskommuner och berörda kommuner. Överenskommelsen bör fogas till regeringsprotokollet som *bilaga 3*.

Parterna har enats om att staten till sjukvårdshuvudmännen skall utge ett allmänt bidrag till den psykiatriska vården med 3 720 milj. kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under år 1982 utbetalats a conto, med 4 080 milj. kr. för år 1983 samt med 4 300 milj. kr. för år 1984.

Staten skall dessutom till sjukvårdshuvudmännen utge ett särskilt bidrag till den psykiatriska vården med 126 milj. kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under år 1982 utbetalats a conto, med 136 milj. kr. för år 1983 samt med 142 milj. kr. för år 1984.

I årets budgetproposition (prop. 1982/83:100, bil. 7, punkt I 2) beräknades förslagsanslaget Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. för budgetåret 1983/84 till 4 126 milj. kr. Med beaktande av de nu överenskomna bidragen beräknas anslaget till 4 423 milj. kr. för budgetåret 1983/84.

Överenskommelsen reglerar vidare kostnaderna för vård vid rättspsykiatrisk klinik av den som genom lagakraftvunnen dom överlämnas till sluten psykiatrisk vård.

2.3 Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

bemyndiga regeringen att godkänna överenskommelsen mellan statens förhandlingsnämnd och företrädare för Landstingsförbundet om bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982-1984, m. m.

3. Behörighet att utöva tandläkaryrket

3.1 Bakgrund

Riksdagens beslut om ny tandläkarutbildning (prop. 1978/79:41, SoU 3 y, UbU 23, rskr 205) innebär att den allmänna utbildningslinjen för tandläkare har moderniserats och förkortats från tio till nio terminer fr. o. m. den 1 juli 1979 och att en ettårig allmäntjänstgöring införs för dem som genomgår den nya kortare utbildningen. Allmäntjänstgöringen kommer att genomföras första gången under år 1984 och förläggas till folktandvården. För tandläkare med den nya utbildningen innebär beslutet bl. a. att legitimation kan erhållas först efter fullgjord allmäntjänstgöring.

Enligt 3 § lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket krävs nu endast avlagd tandläkarexamen för att man skall få legitimation som tandläkare. Omläggningen av utbildningen föranleder därför en ändring i nämnda bestämmelse om behörighet. Den nyssnämnda paragrafen har ändrats senast genom lagen (1982:177) om ändring i lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Ikraftträdandet är beroende av att den nordiska överenskommelsen om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet

inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet, m. m. ratificeras av samtliga berörda länder. Enligt vad jag har inhämtat kommer detta att ske i god tid före innevarande års utgång. Den nya bestämmelsen om allmän-tjänstgöring kan därför föras in genom en ändring i lagen (1982:177) om ändring i lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket. Den lagtekniska innebörden av detta blir att bägge ändringarna i behörighetslagen – den som föranleds av den nordiska överenskommelsen såväl som den nu föreslagna – kommer att träda i kraft samtidigt den dag regeringen förordnar.

3.2 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

anta det inom socialdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1982:177) om ändring i lagen (1963:251) om behörighet att utöva tandläkaryrket.

4. Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

Gällande bestämmelser för sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen

1. Allmänt

Sjukförsäkringsförmåncerna enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (omtryckt 1982:120, ändrad senast 1982:778). AFL, består av sjukvårdersättning, sjukpenning och föräldrapenning. Sjukvårdersättning utgår enligt 2 kap. AFL i form av ersättning för läkarvård, tandvård, sjukhusvård och för vissa sjukvårdande behandlingar som utförs av annan än läkare. Ersättning utgår även för resor i samband med vården samt för läkemedel. Vidare utgår viss ersättning för sjukvårdshuvudmännens kostnader för ambulans transporter och handikaphjälpmiddel samt för förebyggande hälsovård och primärvård.

2. Ersättning för läkarvård

Ersättning för läkarvård utgår om vården ombesörjs av staten, landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun (offentlig läkarvård) eller lämnas av läkare som är uppförd på en av allmän försäkringskassa upprättad förteckning (annan läkarvård). Ersättning utgår enligt grunder som regeringen fastställer. I fråga om vård som lämnas av läkare som uppförts på den nämnda förteckningen fastställs grunderna för högst två år i sänder efter förslag av riksförsäkringsverket. Regeringen kan därvid bestämma det högsta arvode som får tas ut för vård som lämnas av läkare som är uppförd på förteckningen. Grunder för läkarvårdersättning m. m. har fastställts i läkarvårdstaxan (1974:699, ändrad senast 1982:527). För *offentlig läkarvård* betalar försäkringskassan till sjukvårdshuvudmannen läkarvårdersättning med 143 kr. för varje läkarbesök. Av patienten får tas ut en avgift på högst 40 kr. Beloppen inkluderar ersättning även för det första läkarbesök som sker med anledning av remiss samt för sådana röntgen- och laboratorieundersökningar m. m. som patienten blir remitterad till vid läkarbesöket. Meddelas vården vid läkares besök hos den sjuke kan en tilläggsavgift av 20 kr. tas ut av den försäkrade. Vid rådfrågning per telefon utgår endast patientavgift med högst 15 kr.

För öppen läkarvård vid sjukhus som drivs av annan än sjukvårdshuvudman men som har vårdavtal med sjukvårdshuvudman utgår ersättning till huvudmannen enligt samma regler som om vården meddelats av denne. Vårdgivaren ersätts sedan av huvudmannen i enlighet med reglerna i vårdavtalet.

Undersökning eller behandling hos sjukvårdshuvudman efter remiss från försäkringsansluten privatpraktiserande läkare eller från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa är

avgiftsfri för patienten om denne har betalat avgift vid det läkarbesök som föranledde remissen. Ersättning utgår från försäkringen till sjukvårdshuvudmannen med 147 kr. för varje sådan undersökning eller behandling. Remitteras patienten för undersökning eller behandling till privat röntgenmottagning eller laboratorium som har driftavtal med sjukvårdshuvudman utgår ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmannen enligt samma regler. Vårdgivaren ersätts sedan av huvudmannen enligt reglerna i vårdavtalet.

3. Ersättning för sjukvårdande behandling m. m.

I 2 kap. 6 § AFL ges regeringen möjlighet föreskriva att ersättning skall utgå för försäkrads utgifter för annan vård eller behandling i anledning av sjukdom än läkarvård, tandvård och sjukhusvård liksom för resor i samband med sådan vård eller behandling. Närmare bestämmelser härom finns i förordningen (1976:1018, ändrad senast 1982:528) med taxa för sjukvårdande behandling m. m.

Enligt 2 § förordningen avses med *sjukvårdande behandling i offentlig vård* sådan sjukvårdande behandling som ombesörjs av staten, landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun. Därmed avses vård eller behandling som på grund av sjukdom och efter ordination av läkare lämnas av annan vårdpersonal än läkare, t. ex. sjukgymnast, psykolog eller distriktssköterska. Ersättningen från försäkringen utgör 60 kr. per behandling eller besök. Patientavgift får tas ut med högst 20 kr. per behandling eller besök. Försäkringsersättning utgår dock inte för vård eller behandling eller rådgivning som ges i anslutning till besök för vilket utgår arvode enligt läkarvårdstaxan.

För vård eller behandling som lämnas av privatpraktiserande vårdgivare som har avtal med sjukvårdshuvudman utgår ersättning på samma sätt som om vården hade lämnats av huvudmannen.

4. Ersättning för preventivmedelsrådgivning m. m.

I lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m. (ändrad senast 1977:639) ges regler om ersättning från sjukförsäkringen för preventivmedelsrådgivning. Samma regler gäller vid rådgivning angående abort eller sterilisering. Staten, landstingskommun eller kommun får ersättning för kostnader för rådgivning som lämnas den som är omfattad av sjukförsäkringen. Motsvarande ersättning utgår till organisation som med socialstyrelsens tillstånd bedriver sådan rådgivning. Ersättning utgår även till privatpraktiserande läkare enligt grunder som regeringen fastställer.

Ersättning utgår för varje rådgivningstillfälle med belopp som regeringen fastställer. Ersättningsbestämmelser har meddelats i läkarvårdstaxan

(1974:699) och förordningen (1976:1018) med taxa för sjukvårdande behandling m. m. För rådgivning meddelad av sjukvårdshuvudman utgår arvodet med samma belopp som för läkarundersökning eller för sjukvårdande behandling, dvs. f. n. 143 resp. 60 kr. För privatpraktiserande läkare utgår varierande arvoden beroende på de åtgärder som vidtagits.

5. Ersättning för vissa läkarutlåtanden

Har sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgivits för 90 dagar i följd, eller finns det i övrigt skäl原因, skall försäkringskassa enligt 2 kap. 11 § och 3 kap. 13 § första stycket AFL i den utsträckning riks-försäkringsverket föreskriver undersöka om skäl föreligger att vidta åtgärd för att förkorta sjukdomstiden eller att förebygga eller häva nedsättning av den försäkrades arbetsförmåga.

När någon begär förtidspension på grund av nedsatt arbetsförmåga, handikappersättning eller vårdbidrag skall enligt 4 § kungörelsen (1962:394) med vissa bestämmelser rörande ansökan om pension enligt lagen om allmän försäkring m. m. (ändrad 1975:480) läkarutlåtande bifogas ansökan då inte särskilda skäl föranleder annat.

Enligt 16 kap. AFL kan som villkor för rätt till förtidspension, handikappersättning eller vårdbidrag föreskrivas att den försäkrade skall undergå läkarundersökning.

Enligt förordningen (1975:1157) om ersättning för vissa läkarutlåtanden m. m. (ändrad senast 1981:948) utgör arvodet 143 kr. om läkarundersökning eller läkarutlåtande ombesörjts av staten, landstingskommun eller kommun som ej tillhör landstingskommun. Vid undersökning eller utlåtande enligt 16 kap. 1 § AFL får dessutom av den försäkrade tas ut en patientavgift med 30 kr. För läkarutlåtande som ombesörjs av annan än sjukvårdshuvudman utgår ersättning enligt föreskrifter som riks-försäkringsverket meddelar.

6. Ersättning för sjukhusvård

Ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudman utgår enligt 2 kap. 4 § AFL för sjukhusvård som försäkrad behöver på grund av sjukdom eller förlossning. Fr. o. m. år 1982 utgör denna ersättning 45 kr. per vård dag. I fråga om den som inte omfattas av sjukförsäkringens ersättningsregler i detta hänseende tar sjukvårdshuvudmännen ut patientavgift enligt regler som anges i 17 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och i förordningen (1981:1177) om vissa avgifter vid sjukhusvård.

För varje dag som försäkrad vistas på sjukhus görs enligt 3 kap. 4 § AFL avdrag med 40 kr. på en sjukpenning denne är berättigad till. Avdraget får dock utgöra högst en tredjedel av sjukpenningens belopp och den återstående sjukpenningen skall alltid uppgå till lägst 8 kr. per dag.

7. Ersättning för resor

De grundläggande bestämmelserna om ersättning vid resor finns i 2 kap. 5-6 §§ AFL. Närmare bestämmelser om resekostnadsersättning finns i sjukreseförordningen (1975:964, ändrad senast 1980:1043). Försäkrad som har fått ersättningsberättigad läkarvård, tandvård, sjukhusvård, sjukvårdande behandling, rådgivning i födelsekontrollerande syfte eller sjukvård meddelad av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska har rätt till ersättning för resekostnader i samband med vården eller behandlingen.

Ersättning för resekostnad vid läkarvård, sjukhusvård, sjukvårdande behandling och sjukvård meddelad av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska lämnas med den kostnad som vid varje vårdtillfälle överstiger 30 kr. Vid resor i samband med tandvård och rådgivning i födelsekontrollerande syfte utgör karensbeloppet 38 kr.

Enligt förordningen (1975:963) om ersättning till sjukvårdshuvudman för handikapphjälpmedel och sjuktransporter (ändrad senast 1981:947) utgår ersättning till sjukvårdshuvudman för tillhandahållande av sjuktransporter med ambulans eller annat sjuktransportfordon. Ersättningen utgår med 27 kr. för varje invånare som var bosatt inom sjukvårdsområdet vid årets början. Ersättning får tas ut av den sjuke med högst 30 kr. för varje resa.

8. Ersättning för hjälpmedel till handikappade m. m.

Enligt 2 kap. 6 § AFL utgår ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen för hjälpmedel till handikappade enligt vad regeringen föreskriver. I förordningen (1975:963) om ersättning till sjukvårdshuvudman för handikapphjälpmedel och sjuktransporter föreskrivs att ersättning för tillhandahållande av hjälpmedel åt handikappade utgår med 75 kr. om året för varje invånare som vid årets början var bosatt inom sjukvårdsområdet. Sjukvårdshuvudmannen skall därvid tillhandahålla glasögon avgiftsfritt eller till nedsatt pris för barn och ungdomar under 19 år som är bosatta inom sjukvårdsområdet. Av hjälpmedelsersättningen avsätts 3 kr. per invånare och år för finansiering av verksamheten vid det av staten och Landstingsförbundet gemensamt drivna handikappinstitutet.

9. Ersättning för förebyggande hälsovård m. m.

Enligt 2 kap. 6 § AFL utgår ersättning till sjukvårdshuvudmännen för förebyggande hälsovård och primärvård, inberäknat långtidssjukvård, enligt vad regeringen föreskriver. Enligt förordningen (1981:946) om bidrag till sjukvårdshuvudman för viss sjukvård utgår bidraget med 24 kr. per invånare som var bosatt inom sjukvårdsområdet vid årets början.

SOCIALDEPARTEMENTET
LANDSTINGSFÖRBUNDET

1983-03-23

Överenskommelse om vissa ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen under år 1984

Överläggningar har denna dag ägt rum om vissa ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen samt om statsbidrag till den psykiatriska vården. Därvid har överenskommelse träffats om följande åtgärder omfattande bl. a. ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen fr. o. m. den 1 januari 1984.

1. Ersättningen från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudman för offentlig läkarvård höjs från 143 kr. till 150 kr. för varje besök som är föranlett av sjukdom. Patientavgift får tas ut med högst 40 kr. per läkarbesök. Vid läkarbesök hos den sjuke får tas ut en tilläggsavgift med högst 20 kr. Vid rådfrågning hos läkare per telefon får patientavgift tas ut med högst 15 kr.

De nämnda beloppen skall liksom f. n. inkludera remisser för röntgen- och laboratorieundersökningar.

Ersättning till sjukvårdshuvudman utgår med 150 kr. för läkarvård efter remiss från privatpraktiserande läkare som är ansluten till försäkringen eller från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa. Ingen avgift tas ut av remitterad patient om denne betalat avgift vid föregående läkarbesök.

Ersättning till sjukvårdshuvudman enligt första stycket får utgå även för öppen läkarvård som ombesörjs av annan än sjukvårdshuvudmannen om läkarvården utförs enligt avtal med denne och med tillämpning av motsvarande bestämmelser som gäller för öppen läkarvård hos sjukvårdshuvudman.

2. Vid remiss på grund av sjukdom från försäkringsansluten privatpraktiserande läkare eller från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa till röntgenmottagning och laboratorium som drivs av sjukvårdshuvudman eller har driftavtal med sjukvårdshuvudman, utgår ersättning till huvudmannen med 150 kr. för varje remitterad patient. Ersättning utgår inte för laboratorieundersökningar som avses i 9 § första stycket läkarvårdstaxan (1974:699). Ingen avgift tas ut av remitterad patient om denne betalat avgift vid föregående läkarbesök. I annat fall får patientavgift tas ut med högst 40 kr.

Ersättning från försäkringen till sjukvårdshuvudman som ombesörjt läkarundersökning och läkarutlåtande i samband med ansökan om pension

eller handikappersättning enligt lagen om allmän försäkring utgår med 150 kr. för varje utlåtande. Patientavgift för utlåtande jämte erforderlig undersökning får tas ut med högst 40 kr. För undersökning och utlåtande som föreskrivits av allmän försäkringskassa får ingen avgift tas ut av patienten.

3. Ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudman för sjukvårdande behandling i öppen vård utförd av annan anställd än läkare höjs från 60 kr. till 64 kr. för varje behandling som föranletts av sjukdom och ordinerats av läkare. Patientavgift får tas ut med högst 20 kr. per behandling (besök).

Behandling hos privatpraktiserande vårdgivare får räknas som behandling hos sjukvårdshuvudman om behandlingen utförts enligt avtal mellan vårdgivaren och huvudmannen och med tillämpning av motsvarande bestämmelser som gäller behandling hos sjukvårdshuvudman. Detsamma gäller för behandling som utförts av kommunalanställd personal i enlighet med avtal mellan kommunen och sjukvårdshuvudmannen.

Anm. Om flera sjukvårdande behandlingar ges vid samma tillfälle (besök) utgår endast ett försäkringsbelopp. Detsamma gäller om flera sjukvårdande behandlingar ges under samma dag (dygn) i den sjukets bostad. Behandlingsersättning utgår inte för behandling som ges i anslutning till ersättningsberättigat besök hos läkare.

4. Ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudman för preventivmedelsrådgivning m. m. enligt lagen 1974:525 utgår med 150 kr. för varje besök hos läkare och med 64 kr. för varje besök hos annan rådgivande personal än läkare. Särskild ersättning utgår inte för laboratorieundersökning av cytologiskt prov.

5. Ersättning till sjukvårdshuvudman för ambulanstransporter (sjuktransportersättning) höjs från 27 kr. till 29 kr. per invånare och år. Sjukvårdshuvudmannen svarar för att erforderliga sjuktransportmöjligheter finns att tillgå inom resp. sjukvårdsområde för en avgift av högst 30 kr. vid varje vårdtillfälle.

Sjukreseutredningen har i sitt betänkande SOU 1981:155 Sjukresor – samordning och förenkling föreslagit att det ekonomiska ansvaret för sjukresor överförs från försäkringskassorna till sjukvårdshuvudmännen den 1 januari 1985.

En arbetsgrupp med representanter för socialdepartementet och Landsförbundet tillsätts med uppgift att till den under punkt 9 nämnda socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning senast den 1 januari 1984 redovisa underlag för slutligt ställningstagande till genomförande av utredningsförslaget.

6. Ersättning till sjukvårdshuvudman för tillhandahållande av hjälpmedel för handikappade (hjälpmedelsersättning) höjs från 75 kr. till 79 kr. per invånare och år. Sjukvårdshuvudmannen tillhandahåller kostnadsfria eller prisnedsatta glasögon till barn och ungdom under 19 års ålder samt fortsätter

en uppbyggnad av en samordnad tolktjänst för döva och dövblinda m. fl.

Sjukvårdshuvudmännen övertar den 1 juli 1984 kostnadsansvaret för tillhandahållande av hjälpmedel för handikappade elever i grundskolan, gymnasieskolan, statlig och kommunal vuxenutbildning och för studerande i högskolan.

Anm. Särskild överenskommelse träffas mellan staten och Landstingsförbundet om finansieringen av handikappinstitutets verksamhet under år 1984. Av hjälpmedelsersättningen skall ett belopp motsvarande 3:30 kr. per invånare och år tillföras en särskild fond för handikappinstitutets verksamhet m. m.

7. Ersättning från sjukförsäkringen för sjukhusvård utgår med 45 kr. per vård dag. Sjukpenningavdrag görs med 40 kr. per dag, dock med högst en tredjedel av sjukpenningens belopp.

För pensionärer för vilka inte utgår försäkringsersättning för sjukhusvård beslutar sjukvårdshuvudmännen om vårdavgift enligt förordningen 1981:1177.

8. Ersättning utgår under år 1984 till de offentliga sjukvårdshuvudmännen med 24 kr. per invånare och år till förebyggande hälsovårdande insatser samt primärvård, inklusive långtidssjukvård.

9. För att underlätta en utveckling mot öppnare vårdformer inom psykiatri utgår under år 1984 en särskild ersättning med 24 kr. per invånare. Ersättningen avses användas för vårdformer som underlättar utskrivning av patienter från den slutna psykiatriska vården till ett boende utanför institution.

Sjukvårdshuvudmännen skall gemensamt med primärkommunerna inom sitt område arbeta för en snabbare omstrukturering av psykiatri och därvid precisera arbetsfördelningen dem emellan. Inom ramen för arbetet i en nyinrättad socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning bör under år 1984 redovisas utvecklingsläget i landstings- och primärkommuner.

10. Den ekonomiska innebörden av överenskommelsen framgår av bilaga.

Vid överenskommelsen har förutsatts att sjukvårdshuvudmännen utan särskild ekonomisk ersättning genomför socialsektorns statistikdelegations förslag angående patientdatabaser med av delegationen rekommenderat minimi innehåll för den slutna vården.

11. Inom ramen för arbetet i den under punkt 9 nämnda socialdepartementets hälso- och sjukvårdsberedning skall arbetet fortsätta med att utreda möjligheter och konsekvenser av att i ökad omfattning föra samman och schablonisera ersättningarna från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Häri ingår även den under punkt 5 nämnda frågan om överföring av kostnadsansvaret för sjukresor. Utredningsarbetet skall också klarlägga hur en mera schabloniserad ersättning till de offentliga sjukvårdshuvudmännen skall samordnas med försäkringens ersättningar till privatpraktiserande vårdgivare.

Beredningen, skall även pröva möjligheterna att till ersättningssystemet från sjukförsäkringen helt eller delvis knyta an nuvarande driftbidrag för den psykiatriska vården.

I detta sammanhang skall också klargöras på vilket sätt staten och landstingssektorn kan få underlag för en mer kontinuerlig utvärdering av verksamheten och bidragens användning.

12. Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regeringen.

Anm. Författningsändringar som behövs för genomförande av de nya ersättningsreglerna kommer att utarbetas av socialdepartementet. Närmare tillämpningsanvisningar utarbetas av riksförsäkringsverket efter samråd med Landstingsförbundet.

Ingemar Lindberg

Kurt Ward

Bilaga 2.1

Den ekonomiska innebörden av överenskommelsen

Ändamål	Total ersättning från sjukförsäkringen	Därav ökning
1. Läkarvård m. m. Sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen höjs från 143 kr. till 150 kr./besök. Patientavgift tas ut med högst 40 kr./besök	2 565	120
2. Ersättning för röntgen- och laboratorieundersökningar m. m. efter remiss från privatpraktiserande läkare höjs från 147 kr. till 150 kr./patient.	143	3
3. Sjukvårdande behandlingar Sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen höjs från 60 kr. till 64 kr./besök Patientavgift tas ut med högst 20 kr./besök	832	52
4. Preventivmedelsrådgivning m. m. Ersättning för rådgivning höjs från 143 kr. till 150 kr./besök hos läkare och från 60 kr. till 64 kr./besök hos annan rådgivande personal	39	2
5. Ambulanstransporter Sjuktransportersättning höjs från 27 kr. till 29 kr./invånare	242	17
6. Handikaphjälpmedel Hjälpmedelsersättningen höjs från 75 kr. till 79 kr./invånare. Av detta belopp skall 3:30 kr./invånare användas för drift av Handikappinstitutet m. m.	658	33
7. Sjukhusvård Ersättning utgår från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen med 45 kr./vård-dag	860	-
8. Ersättning från sjukförsäkringen till förebyggande hälsovård och primärvård inkl. långtidssjukvård utgår med 24 kr./invånare	200	-
9. För att underlätta en utveckling mot öppnare vårdformer utgår särskild ersättning från sjukförsäkringen med 24 kr./invånare	200	200
Summa milj. kr.	5 739	427

Bilaga 3

STATENS

FÖRHANDLINGSNÄMND 1983-03-23

Regeringen
Socialdepartementet

Överenskommelse om bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982-1984

(1 protokoll)

Statens förhandlingsnämnd (SFN) underställer regeringen den i bilagda protokoll intagna överenskommelsen om bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982-1984. Överenskommelsen har träffats med företrädare för Landstingsförbundet. Den gäller under förbehåll, att den godkänns av regeringen samt av samtliga landstingskommuner och berörda kommuner.

SFN har förhandlat på grundval av Kungl. Maj:ts uppdrag till SFN den 28 oktober 1966 och den 24 februari 1967 att föra de ytterligare förhandlingar som erfordras med anledning av de mellan staten och landstingskommunerna samt städerna Stockholm, Göteborg och Malmö slutna avtalen om landstingens och storstädernas övertagande av mentalsjukvården. Förhandlingarna har förts i anslutning till överläggningar i socialdepartementet om vissa ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen.

De nu förda förhandlingarna har resulterat i en överenskommelse om statliga bidrag till sjukvårdshuvudmännen under åren 1982-1984 som innebär att staten skall till sjukvårdshuvudmännen utge ett allmänt bidrag till den psykiatriska vården med 3 720 000 000 kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under år 1982 utbetalats a conto, med 4 080 000 000 kr. för år 1983 samt med 4 300 000 000 kr. för år 1984.

Staten skall dessutom till sjukvårdshuvudmännen utge ett särskilt bidrag till den psykiatriska vården med 126 000 000 kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under år 1982 utbetalats a conto, med 136 000 000 kr. för år 1983 samt med 142 000 000 kr. för år 1984.

Överenskommelsen reglerar vidare kostnaderna för vård vid rättspsykiatrisk klinik av den som genom lagakraftvunnen dom överlämnas till sluten psykiatrisk vård.

HEMSTÄLLAN

SFN hemställer att regeringen för sin del godkänner överenskommelsen. Sedan vederbörande landstingskommuner och kommuner godkänt överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft, kommer SFN att anmäla detta till socialdepartementet.

Beslut i detta ärende har fattats av ledamöterna Englund, ordförande, Söderqvist, vice ordförande, och Grufberg samt suppleanten Luttröpp. Dessutom har i ärendets slutliga handläggning deltagit byrådirektören Pettersson, föredragande.

Svante Englund

Birgitta Pettersson

Protokoll, fört vid förhandlingar den 23 mars 1983 mellan Statens förhandlingsnämnd och företrädare för Landstingsförbundet om bidrag till den psykiatriska vården för åren 1982–1984

Närvarande:

*Statens förhandlingsnämnd
Överdirektören Svante Englund
Expeditionschefen Bengt Söderqvist
Departementsrådet Lennart Grufberg
Departementssekreteraren Thomas Luttrupp
Byrådirektören Birgitta Pettersson*

*Landstingsförbundet
Förbundsordförande Kurt Ward
Riksdagsledamoten Börje Hörnlund
F. landstingsrådet Rune Hedlund
F. riksdagsledamoten Karl Leuchovius
F. landstingsrådet Nils Hallerby
Landstingsrådet Olov Lekberg
Landstingsrådet Gunnar Hofring
T. f. förbundsdirektör Walter Slunge
I:e sekreterare Anders Hedberg
Avdelningschef Sven-Eric Bergman
Sekreterare Inger Lundqvist*

Överläggningar har denna dag ägt rum om vissa ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen samt bidrag till den psykiatriska vården.

Vid förhandlingar denna dag enas parterna om följande vad gäller statsbidrag till den psykiatriska vården för åren 1982–1984.

1. Staten skall till sjukvårdshuvudmännen utgiva ett allmänt bidrag till den psykiatriska vården med 3 720 000 000 kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under år 1982 utbetalats à conto, med 4 080 000 000 kr. för år 1983 samt med 4 300 000 000 kr. för år 1984.
2. Staten skall till sjukvårdshuvudmännen utgiva ett särskilt bidrag till den psykiatriska vården med 126 000 000 kr. för år 1982, dvs. med det belopp som under 1982 utbetalats à conto, med 136 000 000 kr. för år 1983 samt med 142 000 000 kr. för år 1984.
3. Bidragen utbetalas, i förekommande fall efter avräkning av vad som tidigare utbetalats à conto, med fördelning enligt de till detta protokoll fogade bilagorna A och B, såvida ej överenskommelse om annan fördelning träffats mellan några sjukvårdshuvudmän.
4. Enligt 12 § lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (1966:293) ankommer det på socialstyrelsen att föranstalta om att den som

genom lagakraftvunnen dom överlämnats till sluten psykiatrisk vård utan dröjsmål intas på sjukhus för sådan vård.

Parterna är ense om att det åligger resp. sjukvårdshuvudman att svara för vårdkostnaderna, sedan domen vunnit laga kraft och socialstyrelsen beslutat om sjukhusplacering. Ersättning för vårdkostnader då vederbörande kvarligger på rättspsykiatrisk klinik utgår t. o. m. den 31 december 1984 med 840 kr. per vård dag.

5. Denna överenskommelse gäller under förutsättning att den godkänns av regeringen samt av samtliga landstingskommuner och berörda kommuner.

Anmärkning

Intill dess godkännande av samtliga landstingskommuner och berörda kommuner föreligger skall utbetalning av belopp enligt punkterna 1 och 2 ske à conto.

Detta protokoll är upprättat i två exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den 23 mars 1983

För svenska staten
Statens förhandlingsnämnd

Svante Englund
Birgitta Pettersson

För Landstingsförbundet

Kurt Ward
Walter Slunge

Bilaga 3:A

Fördelning av bidrag till den psykiatriska vården år 1983

De i förhandlingsprotokoll den 23 mars 1983 under punkterna 1 och 2 angivna beloppen för år 1983 fördelas mellan huvudmännen enligt nedan.

Lands- ting/ kommun	Procentuell andel av all- mänt bidrag 1983	Allmänt bidrag 1983 (1 000-tal kr.) enl. överens- kommelse mars -81	Tillskott till allmänt bidrag 1983 (1 000-tal kr.) enl. överens- kommelse mars -83	Procentuell andel av särskilda bidraget 1982	Särskilt bidrag (1 000-tal kr.) enl. överens- kommelse mars -81	Tillskott enl. överens- kommelse mars -83 (1 000-tal kr.)
AB	18,2275	710 872,5	32 809,5	16,4	21 648,0	656,0
C	2,5165	98 143,5	4 529,7	2,5	3 300,0	100,0
D	2,7680	107 952,0	4 982,4	0,4	528,0	16,0
E	4,3444	169 431,6	7 819,9	3,6	4 752,0	144,0
F	3,6300	141 570,0	6 534,0	4,8	6 336,0	192,0
G	2,7827	108 525,3	5 008,7	-	-	-
H	3,1393	122 432,7	5 650,7	3,2	4 224,0	128,0
K	2,6130	101 907,0	4 703,4	3,5	4 620,0	140,0
L	3,0828	120 229,2	5 549,0	0,7	924,0	28,0
M	5,4637	213 084,3	9 834,7	6,5	8 580,0	260,0
N	2,2011	85 842,9	3 962,0	3,3	4 356,0	132,0
O	3,2051	124 998,9	5 769,2	2,0	2 640,0	80,0
P	4,7805	186 439,5	8 604,9	6,0	7 920,0	240,0
R	2,9839	116 372,1	5 371,0	1,2	1 584,0	48,0
S	3,6540	142 506,0	6 577,2	7,7	10 164,0	308,0
T	3,2591	127 104,9	5 866,4	0,3	396,0	12,0
U	2,7067	105 561,3	4 872,1	0,4	528,0	16,0
W	4,1711	162 672,9	7 508,0	8,5	11 220,0	340,0
X	3,4057	132 822,3	6 130,3	5,4	7 128,0	216,0
Y	3,5245	137 455,5	6 344,1	10,4	13 728,0	416,0
Z	1,9637	76 584,3	3 534,7	2,2	2 904,0	88,0
AC	2,8523	111 239,7	5 134,1	6,6	8 712,0	264,0
BD	3,4222	133 465,8	6 160,0	2,5	3 300,0	100,0
I	0,8245	32 155,5	1 484,1	1,0	1 320,0	40,0
MM	3,0301	118 173,9	5 454,2	0,9	1 188,0	36,0
OG	5,4476	212 456,4	9 805,7	-	-	-
Summa	100,000	3 900 000,0	180 000,0	100,0	132 000,0	4 000,0
TOTALA BIDRAG		4 080 000,0			136 000,0	

Bilaga 3:B:1

Fördelning av 1984 års ALLMÄNNA BIDRAG för psykiatrisk vård

De i förhandlingsprotokoll den 23 mars 1983 under punkt 1 angivna belopet för år 1984 fördelas mellan huvudmännen enligt nedan.

Landsting/ kommun	Procentuell andel av allmänt driftbidrag 1984	Allmänt bidrag 1984 (1 000-tal kr.)
AB	18,2275	783 782,5
C	2,5165	108 209,5
D	2,7680	119 024,0
E	4,3444	186 809,2
F	3,6300	156 090,0
G	2,7827	119 656,1
H	3,1393	134 989,9
K	2,6130	112 359,0
L	3,0828	132 560,4
M	5,4637	234 939,1
N	2,2011	94 647,3
O	3,2051	137 819,3
P	4,7805	205 561,5
R	2,9839	128 307,7
S	3,6540	157 122,0
T	3,2591	140 141,3
U	2,7067	116 388,1
W	4,1711	179 357,3
X	3,4057	146 445,1
Y	3,5245	151 553,5
Z	1,9637	84 439,1
AC	2,8523	122 648,9
BD	3,4222	147 154,6
I	0,8245	35 453,5
MM	3,0301	130 294,3
OG	5,4476	234 246,8
SUMMA	100,000	4 300 000,0

Bilaga 3:B:2

Fördelning av 1984 års SÄRSKILDA BIDRAG för psykiatrisk vård

De i förhandlingsprotokoll den 23 mars 1983 under punkt 2 angivna beloppet för år 1984 skall fördelas mellan huvudmännen enligt nedan. Fördelningen grundas på andelen kvarstående byggnads- och utrustningsmedel per 31 december 1980 efter justering med reserverade medel som fortsättningsvis utgår enligt gällande bestämmelser.

Landsting/ kommun	Procentuell andel av särskilda bi- draget 1984	Särskilt bidrag 1984 (1 000-tal kr.)
AB	16,4	23 288,0
C	2,5	3 550,0
D	0,4	568,0
E	3,6	5 112,0
F	4,8	6 816,0
G	—	—
H	3,2	4 544,0
K	3,5	4 970,0
L	0,7	994,0
M	6,5	9 230,0
N	3,3	4 686,0
O	2,0	2 840,0
P	6,0	8 520,0
R	1,2	1 704,0
S	7,7	10 934,0
T	0,3	426,0
U	0,4	568,0
W	8,5	12 070,0
X	5,4	7 668,0
Y	10,4	14 768,0
Z	2,2	3 124,0
AC	6,6	9 372,0
BD	2,5	3 550,0
I	1,0	1 420,0
MM	0,9	1 278,0
OG	—	—
SUMMA	100,0	142 000,0